

Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, 1923-05-02, iš Miuncheno - į Būgius

Nepyk, Vanduk, kad aš šiuo tarpu Tau taip maža rašau ir dar kurį laiką maža rašysiu.

Nepyk, Vanduk, kad aš šiuo tarpu Tau taip maža rašau ir dar kurį laiką maža rašysiu. Vakar gavau tavo ilgą, ilgą laišką. Skaičiau ilgai, susisvajojau, atėjo vidunaktis, ilgai neužmigau, o rytą jau 7 val. kėliaus. Ir šiandie dirbau ištisą 11 valandų, ir taip kasdien 10-11-12 val. Pavargau baisiai, bet už savaitės ar bent ateinančią savaitę baigiu rašyti disertaciją [1]. Parašiau jau apie 250 puslapių. Privarysiu iki trijų. Ilgai kartą kalbėjaus su profesoriu [2]. Pasirodo, pas mus dėl disertacijų išleistos naujos taisyklės. Profesorius, fakulteto taryboj referuodamas disertaciją[,] turi pranešti, ką darbas davė mokslui naujo. Čia jau labai svarbus reikalavimas. Profesoris, tikėdamas, kad aš gerai parašysiu, prašė jos niekam nepažadėt, nes jis norįs ją atiduot į mokslo žurnalą „Archiv für slavische Philologie“ [3], kurio redakcijos tarpe yra ir jis, kur rašo tik vieni profesoriai ir akademikai. Dalykas dabar taip stovi: jeigu jis pripažins darbą patenkinamą, kaip universiteto disertaciją, tai jis bus atspausdintas tame žurnale, tai jau universitetas baigt – beliko tik mažmožis. Jeigu nepriims – mano mokslas jau visai baigtas. Kitos disertacijos nebeparašysiu ir universiteto nebaigsiu. Tai mano likimas atsistojo ant peilio galo. Ir dvi savaiti turi išsispręsti. Pavyks ar nepavyks? Pas mus disertacijos svarbiau, negu kvotimai, kurių aš nei kiek nebijau. Todel dabar visai sudurnėjau. Galvoj, pakaušy, ausyse – tik formulos, formulos, formulos. Refraino filosofija, epiteto chronologija, metaforos istorija, paralelizmo psichologija – ir vėl formulos, formulos, formulos... –

O jei Vaclovas [4] blogai suprato mūsų laišką [5] iš Tiroliaus, tai jis ne tik bolševikas, bet ir kiaulė. Mes jam nuoširdžiausiai rašėm, tik turėjom omeny, kad jis paprastas pilietis, o ne kapitonas, norįs majoru būti. Kada nors[,] kai susitiksim, jis gailės. Bet kas su Viktoru [6]? Čia aš visai nesuprantu.

Ką tėvas sakė už mano pasveikinimą iš Tiroliaus [7]? Jei bus geras momentas, tai klioniokis jam ir nuo manęs ir pasakyk, kad aš biednas ir į surūgusią kempinę panašus. Arba ne. Kol neišsisprendė mano likimas, nieko nesakyk, tiktai pagalvok apie mane stipriai, stipriai, kad aš laimėtau. Gerai[,] Vandukai? Ir ant manęs nepyk. Šiandie aš baisiai pavargęs, o be to[,] jau kelinta savaitė man akys skauda, ar uždegimą gavau, ar ką. Paskutiniu metu, rods[,] kiek geriau.

Pabaigsiu darbą – atsilsėsiu.

O dabar pagalvok apie mane ir palaimink.

Bučiuoju tave[.]

Tavo Bol

Trečiadienį vakarą.

KOMENTARAI

- [1] Balys Sruoga, Lietuvių liaudies dainos lyginant su slavų (lenkų, rusų, baltarusių ir ukrainiečių) dainomis (disertacijos *Die darstellung im litauischen volksliede oder darstellungsmittel des litauischer volksliedes variantą rusų kalba* žr. in: Balys Sruoga, *Raštai, t. 9II: Tautosakos studijos kitomis kalbomis, 1924-1932*, sudarė Donata Linčiuvienė, redagavo Aušrinė Byla, Liucija Citavičiūtė, Lilija Kudirkienė, Donata Linčiuvienė, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, p. 203-392; disertacijos variantą vokiečių kalba žr. in: *Ibid.*, p. 7-202; apie disertacijos rašymo istoriją ir variantų skirtumus žr. Donata Linčiuvienė, „Paaiškinimai“, in: *Ibid.*, p. 457-462).

- [2] Erich Berneker (1874–1937), vokiečių kalbininkas, Balio Sruogos disertacijos vadovas Miuncheno universitete.
- [3] „Archiv für slavische Philologie“ vok = „Slavų filologijos archyvai“.
- [4] Vaclovas Biržiška (1884–1956) – bibliografas, teisininkas, publicistas. 1920–1925 m. dėstė Aukštuosiuose karininkų kursuose ir Karo mokykloje Kaune. Nuo 1921 m. Kaune buvo Valstybės centrinio knygyno vedėjo pavaduotojas, Valstybės archeologijos komisijos narys. 1923–1944 m. buvo Kauno universiteto bibliotekos direktorius. Dėstė Teisių fakultete. Humanitarinių mokslų fakultete skaitė lietuviškos knygos istorijos ir bibliografijos kursus.
- [5] Balys Sruoga ir Faustas Kirša iš Tirolio Vaclovui Biržiškai išsiuntė bravūrišką, humoristinį laišką: „Vaclovai, Pons, mes, biedni pijokai, pakliuvom Austrijon, Tirolin, be vizų ir be piningų – nēr kuo už išlaktą baltą Tiroliaus vyną užsimokėti. Širdį sopa, kinkos dreba – *потому* policijos baisu. Tuo tarpu Kiršos batai suiro kaip davatkos poteriai. O antra – man taip noris eit į policiją ir skandalą kelt, o Kirša pavogė mano poperius ir neduoda. *Потому* nuobodus žmogus. // O Tiroly gerai: kalnai, ponas Dievas netoli, beprotingos pakalnės, jaunos, švelnios, liaunos kaip stirnos tirolietės. *Потому* Kirša pirštą čiulpia ir kas vakarą 1/16 svaro pipirų valgo. Aš tiktai vyną: kiek kainuoja, nežinau – vis viena neturiu, kuo užsimokėti – reikės sutemoj bėgti. // Kirša man baisiai nusibodo su savo „*подержанным*“ nekaltybės vainikėliu – а ну его к Аллаху. Bet mes abu vienu balsu nutarėm, kad Vaclovas Biržiška yra geras žmogus, ir todėl už jo ilgą sveikatą sename Tiroly ilgą ilgą prosit. // Pasirašo Sruoga šviesiausias, Pranciškaus vaikas. // Vargas mums dabar, kai nėra kam už mus užmoka pasigėrus, kaip Lietuvoj atsitinka. Bet Sruoga girias, kad noris patekti į policiją, priešingai, jis dreba, nors nosis pakankamai raudona ir mažai kuo skirias nuo Jūsų. O aš baltą alyvos šakelę mirkau baltajam vyne ir džiaugiuos, kad jos neauga ant padanginių kalnų, kur galėtų jas vėtros išlaužti. Klioniokis Viktorui Biržiškai kaipo mano broliui bruderšafte. // F. Kirša“ (Balio Sruogos ir Fausto Kiršos laiškas Vaclovui Biržiškai, Tirolis, 1924-04, in: *LMAVB RS*, f. 163, b. 420, l. 1r-v, 2r-v).
- [6] Viktoras Biržiška (1886–1964), matematikas, Vaclovo Biržiškos brolis. 1922 m. jie lenkų okupantų valdžios suimti, kalinti. 1922–1926 m. Krašto apsaugos ministerijos Artilerijos tiekimo skyriaus viršininkas. 1922–1939 m. dėstė Lietuvos (Vytauto Didžiojo) universitete.
- [7] „Viršūnėj, kur kryžius, 2660 metrų aukštybėj, neturėdamas ko geresnio, keliu ataušusios kavos plėčką už Tamstos sveikatą“ (Balio Sruogos atvirlaiškis Kazimierui Daugirdui, iš Bavarijos – į Būgius, 1923-04-22, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 659, l. 1v). Anksčiau Balys Sruoga sveikino Kazimierą Daugirdą su vardo diena: „[Gerbiamas] Tamista, // [Šiandien] kovo 3 d. – rytoj Tamistos [vardo] [di]ena. Norėčiau ankštą [rytą] [pa]sveikinti, bet kaip [Tamistą] pasiekti? // [Ma]n būtų smagu, jei Ta[mista]i vardo dieną būtų gera [ir] [le]ngva. Aš ant tos intencijos [galv]oju rytoj į kalnus – bet [Tamis]ta vis tiek negirdėsi, kad [aš] [už] Tamistos sveikatą [kalno] viršūnėje taurę pakelsiu! // [Ar] neužmiršai dar Tamista [manęs][?] O aš dažnai miniu [ir] [nor]iu, kad vardo dieną būtų [Tamistai] lengva! // [Kas] Lietuvoj? Aš gyvenu atsi[skyręs] nuo pasaulio kaip pūstelninkas [ir] [nieko] nežinau, kas aplinkui [dedas][.] ypač kas Lietuvoj? Nors [gaunu] laikraščius, bet aš žinau, [kaip] [jie] rašomi yra, todėl aš jiems [netikiu] ir nieko nežinau. // [Dr]augai ir prieteliai – tai [ž]monės, – kai išvažiavau, [tai] [nie]kas nei blogu žodžiu nepamini, neparašo! [Aš] visai pūsteln[inkas] [pasidarau][.] [noriu] [pasi]kelti mėnesiu[i] [į] [kalnus][...][.] // Kaip Tamista g[yveni][?] [Man] liūdna buvo p[irma][.] // Kaip reikalai [su] [kiškiais] ir lapėmis? Ar [yra] kokių medžioklės [trofėjų][?] [Kaip] Bavarijos perga[lė][?] // Na, viso gero. // Ilgiausių me[tų][!] // Tamistos Bal[ys]“ (Balio Sruogos laiškas Kazimierui Daugirdui, iš Miuncheno – į Būgius, 1923-03-03, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 702, l. 1r-v).